

פרשת כי תבוא

"רצ ול סתרצ לכב"

לאחר שהתורה הקדושה מפרטת את הברכות הרבות שיבואו על מי שישמע בקול ה', היא גם מפרטת את הקללות שיבואו על מי שלא ישמע בקולו. והנה גם בפרשת בחקותי שבספר ויקרא התורה מפרטת קללות קשות, אלא שניתן להבחין בכמה הבדלים שיש בין הקללות שבפרשת בחקותי לבין אלו שבפרשתנו:

חז"ל (מגילה לא, ב) אומרים שהקללות שבפרשת בחקותי "בלשון רבים אמורות ומשה מפי הגבורה אמרן", ואילו הקללות שבפרשתנו "בלשון יחיד אמורות ומשה מפי עצמו אמרן". והיינו שאת הקללות שבפרשת בחקותי משה שמע מפי הקב"ה ורק לאחר מכן אמרן לעם ישראל, ואילו את הקללות שבפרשתנו אמר משה מדעתו, ברוח הקודש ששרתה עליו (ראה תוס' במגילה שם ד"ה משה), וכיוון בזה לדעתו של הקב"ה.

הבדל נוסף בין הקללות שבפרשת בחקותי לבין אלו שבפרשתנו הוא, שאחר סיום הקללות שבפרשת בחקותי התורה כותבת שני פסוקי נחמה, כמו שנאמר שם: "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי איתם כי אני ה' אלקיהם, וזכרתי להם ברית ראשונים אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לעיני הגוים להיות להם לאלקים אני ה'" (ויקרא כו, מד-מה), ואילו בפרשתנו איננו מוצאים דברי נחמה כלשהם אחר הקללות.

ואכן על דבר זה מצינו שנשאל רבינו הגדול רבי דוד בן זימרא זלה"ה (שו"ת הרדב"ז ח"ב סי' תשסט) וז"ל: "א' לש תוללקב ומכ 'ץראה לא אובת יכ היהו' לש תוללקב המחנ תבתכנ אל המל ינממ תלאש" בחקותי"?", ומבאר הרב שם: "ומה שנראה לי לתרץ כי אין צריך נחמה בפרשת כי תבוא לפי שנחמתם בצדם, שאין פסוק ופסוק שלא הוזכר בו שם ההוי"ה המורה על הרחמים, להודיע שהמידה היא ברחמים על דרך ומחץ וידיו תרפנה, ואין לך נחמה גדולה מזו".

והיינו שפסוקי הקללות שבפרשת כי תבוא מלאים בשמות הוי"ה (כ"ו שמות כמספר שם הוי"ה, ובכל פרק השודקה הניכשה, סאה תניחב, ג, ב ילשמ) "ארקת הניבל אםכח' ישנם מ"א שמות הוי"ה, וסימנך "כי המסככת על בניה בגלות) שהם שמות הרחמים, והדבר מורה שגם בתוך יסורי הגלות הקשים והמרים העוברים על עם ישראל, תמיד מלוה אותם מידת החסד והרחמים של הקב"ה, והיא הנותנת להם כוחות עליונים ותעצומות נפש להתרומם מעל כל הקשיים ולהתגבר על כל הנסיונות, ולהמשיך להיות דבוקים בהקב"ה.

והרי אין לנו נחמה יותר גדולה מעצם הידיעה שאין אנו בודדים ושכוחים בגלות ח"ו, אלא הקב"ה עימנו בעת צרה כמו שנאמר: "בכל צרתם לו צר" (ישעיה סג, ט), וגם השכינה הקדושה מצטערת בצערינו וכואבת את כאבינו (ראה סנהדרין מו, א), ויחד עם השתתפות זו, הקב"ה נותן לנו את הכח להתחזק ולהתגבר על הכל ולשמוח בכל עת, ולכן לא הוצרכה התורה לכתוב פסוקי נחמה בסיום הקללות שבפרשתנו.

ולפי המבואר בספרים הקדושים שהקללות שבפרשת בחקותי מכוונות כנגד חורבן בית המקדש הראשון והגלות שאחריו, והקללות שבפרשתנו מכוונות כנגד חורבן בית המקדש השני והגלויות שאחריו, נמצא שיש לנו (הנמצאים בגלות הקשה והארוכה שאחר חורבן בית שני) שייכות מיוחדת דוקא לתוכחות הנזכרות בפרשתנו, וממילא דברי הרדב"ז הנ"ל בענין תוכחות אלו נועדו במיוחד בעבורנו, כדי לחזק את רוחנו לבל ניפול ברשת היאוש והעצב ח"ו מחמת ריבוי הקשיים והיסורים שהם מנת חלקנו בגלות זו, אלא נזכור תמיד שגם בשעות הקשות ביותר מלוא אותנו מידת חסדו של הקב"ה, ורחמיו סוככים עלינו מכל עבר.

והקב"ה מעמיד לנו בכל דור ודור צדיקים גדולים ענקי רוח, המשפיעים עלינו מרוחם הטהורה שפע של התחזקות במידת האמונה ועבודת השמחה, הנותנת כח וחוסן לצלוח את הגלות בשלום, וכמו שכתוב "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי איתם כי אני ה' אלקיהם" היננח לאינד סהל יתדמעהש, סידשכ ימיב - "סיתסאמ אל" (א, אי הליגמ) ל"זח ושרדו (דמ, וכ ארקיו) מישאל ועזריה. "ולא געלתים" - בימי יונים, שהעמדתי להם שמעון הצדיק וחשמונאי ובניו ומתתיהו כהן גדול. "לכלותם" - בימי המן, שהעמדתי להם מרדכי ואסתר. "להפר בריתי איתם" - בימי פרסים, שהעמדתי להם בית רבי וחכמי הדורות. "כי אני ה' אלקיהם" - לעתיד לבוא שאין כל אומה ולשון יכולין לשלוט בהם.

